

PLATER

Fortolkning, nå!

Hva kan man si om fremføringen av et musikkverk som er helt nytt?

Cikada

**CAROLA BAUCKHOLT:
ICH MUß MIT
DIR REDEN**
2L 2015

Cikada

**LIVEAT HUDDERSFIELD
CONTEMPORARY MUSIC
FESTIVAL**

Verk av Liza Lim og Jon
Øivind Ness
Lawo 2015

Cikada

**DRONES, SCALES
AND OBJECTS**

Verk av Laurence Crane
Lawo 2015

Det norske samtidsmusikken-
semblet Cikada har nylig gitt ut

tre plater med musikk av blant andre tyske Carola Bauckholt (født 1959), australske Liza Lim (født 1966) og britiske Laurence Crane (født 1961). Men hva hører vi på disse platene? Verkene til Bauckholt, Lim og Crane, eller snarere Cikadas fortolkninger av dem?

Begge deler, selvsagt. Samtidig kan det i omtalen av ny musikk være lett å fremheve komponister og verk, og la utøvernes innsats komme i annen rekke. Hvorfor? Det enkle svaret er mangelen på referanser – det nye verket er som regel bare spilt inn én gang, noe som gjør det vanskelig å snakke om distinkte detaljer i fortolkningen. Selv tror jeg grunnen er mer sammensatt, men nærmest for eksperimentets skyld skal jeg denne gang

forsøke å snu skjemaet. Jeg skal forsøke å konsentrere meg om utøverne og deres måte å spille på.

Skrap og stønn. Cikada består av fiolinistene Karin Hellqvist og Odd Hannisdal, bratsjist Bendik Foss, cellistene Johannes Martens og Torunn Stavseng, bassist Magnus Söderberg, fløytist Anne Karine Hauge, klarinettist Rolf Borch, slagverker Bjørn Rabben og pianist Kenneth Karlsson, det hele under ledelse av dirigent Christian Eggen. For Bauckholt-platens vedkommende kan vi dessuten innlemme lydprodusent Morten Lindberg, som har skapt en helt fantastisk lyd. Uten at det låter tørt eller klinisk, kan man, nærmest på nært hold, studere alle detaljer.

Det passer godt for Carola Bauckholts mikrounivers av hverdagslyder, rikt som det er i sitt finstilte spekter av skrap – pressmedbuen på fiolinstrengen, rivning og friksjon mot ru overflater, i tillegg til luftblåsing, knoklete slag mot hulrom og dumpe stønn. Cikada-musikerne er ytterst lydhøre for farge-spillet i disse klangene, omsorgen for mikrohendelsene er imponerende, og det åpner seg et landskap av skjønnhet – riktignok med uvante og svakt fremmede elementer.

For platens første verk, *Treibstoff* (drivstoff), finnes det faktisk en referanseinnspilling (Wergo, 1997), med Bauckholts eget Köln-baserte Thürmchen Ensemble. I den grad det gir mening å sammenligne, kunne man

MADAMA BUTTERFLY

PUCCINIS MESTERVERK

Adresseavisen

5., 7., 9. OG 11.

MARS 2016

GRIEGHALLEN

BERGEN
NASJONALE
OPERA

BNO.NO

Feinschmeckere:

Sikkerheten i det vare, retningen og konsentrasjonen i klangen er gjennomgående når Cikada spiller.

FOTO: MORTEN HOLTHE

kanskje bruke en fin nyanse i det norske språket og si at Cikada søker etter lydenes klang, mens Thürmchen på sin side lar lyden være lyder. Der Cikada understreker lydenes klanglige romlighet, det vare og ytterst nøyaktige, er Thürmchen hakket røffere og mer kontrastfylt.

Den samme følsomheten hos musikerne kommer til uttrykk i de finstemte, svakt flimrende verkene til Liza Lim, her i et live-opptak fra den britiske Huddersfield-festivalen i 2015, på plateselskapet Lawo. I *Winding Bodies: 3 Knots* er uttrykket åpenbart senmoderne atonalt, men mindre punktuelt og konkretistisk enn hos Bauckholt. Lim er snarere flyktig, dynamisk, hun strekker og tøyer i de abstrakte figurene. Igjen er Cikas musikere oppmerksomme på lydenes klanglige kvaliteter. Nyansene er finjustert, og de nærmest sensuelle forskyvningene – både ørsmå og over lengre strekk – fanges opp med lynrask presisjon og gir umiddelbar virkning. Varheten i det strukne blir effektivt kontrastert mot bruddets inngripende plutselighet.

Konsentrasjonstest. Klanglig orientert, om enn på overflaten nærmest statisk, er også de lavmælte, meditative komposisjonene til Laurence Crane, her nært og nesten taktilt gjengitt av Lawos teknikere. Med sine minimale virkemidler kan Cranes verk minne om flatene hos Mor-

ton Feldman, selv om Cranes tydelige sans for tonale akkorder gir ham et mildere og mer motstandsløst preg. Fraværet av ytre hendelser setter først og fremst konsentrasjonen og utholdenheten hos utøverne på prøve, en utfordring som imidlertid synes å passe godt for en klangkunstner som Cikada-pianist Kenneth Karlsson.

Faktisk er også verket *Riis* tidligere innspilt, i et arrangement av slagverkeren Håkon Stene (Hubro, 2014). Dermed berøres en annen side ved fortolkning av særlig modernistisk samtidsmusikk – som nettopp aldri finnes i arrangementer. Å arrangere Bauckholts *Treibstoff* for en annen besetning ville for eksempel være utenkelig, ja absurd. Det skyldes ikke konvensjon, men har sin spesifikke grunn. For om man, som Bauckholt eller John Cage, baserer seg på at enhver lydkilde kvalifiserer som musikkalsk materiale, gir det liten mening å gjengi lyden av vannet i en vaskebøtte på en trompet. Cranes tonale akkorder gir derimot et referansesystem som muliggjør et spill med identitet og forskjell, mer tradisjonelt enn det som gjelder i den atonale musikken.

Kresent og hengivent. Her er vi inne på en vesensforskjell mellom de tre komponistene Crane, Lim og Bauckholt. For der de to siste åpenbart skriver innenfor et atonalt paradigme – radikalt og i bred, nærmest konseptuell

forstand for Bauckholt, graden mer tradisjonelt, og med klare ekspresjonistiske trekk for Lim – står Crane for en annen type senmoderne utfordring av den klassiske musikktradisjonen.

Carola Bauckholt, som er den av de tre jeg personlig kjenner best, har røtter i den eksperimentelle, delvis teaterinspirerte skolen rundt Mauricio Kagel i Köln på 70-tallet. Hun er på den ene siden usedvanlig fri i omgangen med materialet, men har samtidig en imponerende formsans, noe som først og fremst balanserer forholdet mellom detalj og helhet. Selv om verkene nesten kan sies å ha et klassisk kamermusikalsk preg, blir jeg likevel sittende og forfølge enkelt-hendelser. For meg er det nok denne dimensjonen som delvis glipper hos Lim, selv om hun utvilsomt skaper kvaliteter og øyeblikk som umiddelbart fascinerer.

Det åpner seg et landskap av skjønnhet – riktignok med uvante og svakt fremmede elementer.

Crane har for sin del tatt et skritt til side for denne typen tradisjonell formproblematikk. Utvikling, kontrast og formmessig arbeid lar seg vanskelig identifisere på den umiddelbare overflaten av hans musikk. Refleksjonen befinner seg ikke desto min-

dre på et annet, mer konseptuelt nivå hvor også tanken om at en fint avstemt durakkord per definisjon er vakker og en nytelse å lytte til ligger på lur, men uten å være uttalt noe sted, heller ikke av komponisten selv.

Samtidig kan vi kanskje si at den klanglige konsentrasjonen og sansen for harmoni som finnes på Cranes overflate, blir et uttrykk – eller nesten et symbol – for det Cikada søker. Sikkerheten i det vare, retningen og konsentrasjonen i klangen er gjennomgående. Den kresne smaken og hengivenheten til musikken som også kommer til uttrykk i personlige omslagstekster, er i alle fall umiskjennelig til stede på tvers av uttrykk og skrivestiler, noe utvalget av de tre aktuelle komponistene vitner om.

Det vi hører kan altså i høy grad knyttes til ensemblet, dets musikere og deres særegne tilnærming til musikken. Utøvernes innsats er utvilsomt avgjørende, på den annen side muliggjør nettopp kvaliteten på denne innsatsen en interessant omtale av komponistens arbeid. En fylldig verkomtale kan dermed sies å implisere høy kvalitet på musikernes fortolkningsarbeid. Det kan være mager trøst for en utøver som har slitt seg halvt i filler for et verks realisering. Samtidig sier det noe om hvor sammensatt og komplekst forholdet mellom verk og fortolkning er i musikkens tilfelle.

Emil Bernhardt

ANBEFALT

Utgivelser, arrangementer og annet vi ser frem til.

KONSERT

Origami Arktika på Grei kafé i Oslo, fredag 26. februar kl. 19.00.

Grei kafé i Skippergata 3 i Oslo, lenge kjent som siste mulige stoppested før danskebåten, er også Oslos eldste kafé; Henrik Wergeland møtte sin kjære Amalie der. Nå vil Oslo-bandet Origami Arktika gjenopplive kafeens kulturelle betydning. Fredag 26. februar holder de konsert på Grei for å finansiere plateinnspilling i Italia. Origami Arktika tar utgangspunkt i norsk folkemusikk og tolker den på sitt særegne vis, musikken har blitt omtalt som mystisk ambient-folk-dub. Kanskje blir det også knekking av kvister på scenen, en gjenganger på de siste konsertene.

Anders Firing Lunde

PLATE

Amanda Bergman: *Docks*. Ingrid Records.

Jeg gleder meg vilt mye til Amanda Bergmans album *Docks*, som slippes 26. februar. Bergman har tidligere operert under navn som Hajen og Idiot Wind, men er kanskje mest kjent som medlem i bandet Amason, som ga ut et av fjorårets mest kritikerroste album, *Sky City*. Andre Amason-medlemmer er Gustav Ejstes (Dungen) og Pontus Winnberg (Miike Snow). På tross en mangeårig tilstedeværelse i svensk musikkliv, er *Docks* hennes solodebut i albumformat.

Ingrid Ovedie Volden

PLATE OG KONSERT

Damien Jurado: *Visions of Us on the Land* (18. mars) + Monos 20-årsjubileum (23. april)

Han er blitt kalt Gudfaren av «the Seattle indie-american movement», og 18. mars slipper Damien Jurado sitt tolvte studioalbum. I og med at hans tiende (*Maraqopa*) og ellefte (*Brothers and Sisters of The Eternal Son*) er blant katalogens aller sterkeste, er jeg forventningsfull som en førsteklasse. Og dette er vakkert: 23. april spiller han på Monos 20-årsjubileum som del av sin Europa-turné. Et jubileum som i seg selv er en begivenhet denne musikkvåren.

Ingrid Ovedie Volden